

سخن ناشر

وقوع انقلاب شکوهمند اسلامی ایران در کنار ثمرات فزاینده‌ای که در فضای اجتماعی سیاسی داشت، موجب شد پرسش‌های جدید و گسترده‌ای در ابعاد مختلف دین و زندگی دینی مطرح شود. در واقع این پرسش‌ها زمینه را برای به سخن درآوردن متون دینی در ابعاد مختلف خود، فراهم کردند.

یکی از پرسش‌های مهم این بود که چگونه می‌توان میان حضور اجتماعی، جهاد و مبارزه سیاسی با معنویت و ارزش‌های معنوی اخلاقی جمع کرد؟ اساساً در سبک زیست اسلامی چنین جمعی مقدور و مطلوب است؟ این پرسش و پرسش‌هایی از این دست منشأ شکل‌گیری پژوهش‌ها-یی در حوزه معنویت اسلامی شده است.

اثر حاضر به بیان حضرت استاد آیت‌الله سیددین‌الله یزدان‌پناه رحمته‌الله و به قلم حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمدحسین سعیدی حسینی در همین فضا گام برداشته و تلاش نموده است به

جنبه‌های معرفتی دو زیارت امین‌الله و اباعبدالله‌الحسین (علیه السلام) و
روش بهره‌گیری سلوکی از این دو زیارت پیردازد.
انتشارات آل‌احمد (علیه السلام) از زحمات استاد گران قدر که از اساتید
بنام حوزه عرفان اسلامی است و دارای تألیفات گسترده در این
حوزه‌اند، تشکر می‌نماید. همچنین از حجت‌الاسلام والمسلمین
سید محمد حسین سعیدی حسینی که تدوین و نگارش کتاب
برعهده ایشان بوده است و نیز از مؤسسه آموزشی پژوهشی نفحات،
خصوصاً معاون محترم پژوهش، حجت‌الاسلام والمسلمین
مهدی صداقت‌قردانی نموده و امیدوار است این اثر بتواند
زمینه پژوهش‌های بعدی و گسترده‌تر در حیطه معنویت اسلامی را
برای پژوهشگران فراهم نماید؛ ان شاء الله تعالی.

علی رستمی

مدیر انتشارات آل‌احمد (علیه السلام)

سخن مؤسسه

یکی از ابعاد دین اسلام که از آغاز شکل‌گیری آن، نمایان بوده، مسئله سلوک و معنویت است. سلوک حرکتی از ظاهر به باطن و برای دستیابی و ارتباط عمیق‌تر با حقائق ماورائی عالم است. انسان سالک در شریعت اسلامی با بهره‌گیری مستمر از دستورات شرعی، همواره در پی راهیابی به لایه‌های عمیق‌تر از واقعیت هستی و ارتباط با آن‌هاست. دستورات شریعت او را طوری راهبری می‌کند که در همه اعمال با روندی تدریجی، این حرکت از ظاهر به باطن را پیش رو داشته باشد.

بُعد مهم و اساسی دیگر از شریعت اسلامی، اجتماعی بودن آن است. شریعت اسلامی آمده است تا با دستورات قویم خود، صحنه اجتماع را نیز عرصه ناب بندگی خداوند متعال قرار دهد. در واقع، شریعت علاوه بر توجه به جانب زیست فردی انسان، او را در متن اجتماع وارد کرده و به سوی بندگی ناب و سالکانه در زیست اجتماعی سوق می‌دهند. بدین‌سان انسان مسلمان باید

در عرصه اجتماع حضور داشته و در همان جا پایبند به بندگی سالکانه باشد. بنابراین سلوک با زیست اجتماعی نه تنها مخالفت ندارد که در هماهنگی کامل با آن سامان داده شده است.

با وقوع انقلاب شکوهمند اسلامی در ایران، زیست انسان مسلمان ایرانی به دوره‌ای نوین و ویژه پای نهاد. او اینک در عین رعایت بندگی در ساحت زیست فردی، دغدغه و وظیفه اجتماعی جدّی بر دوش خود احساس می‌کند. از این رو پرداخت نظری به مسئله سلوک در عرصه اجتماع، اشباع معرفتی این عرصه و نیز ارائه شیوه‌ها و راهکارهای سلوک اجتماعی برآمده از متن شریعت، در زمانه کنونی ضرورتی دو چندان یافته است.

اثر حاضر که برآمده از اندیشه و بیان استاد آیت الله سید یدالله یزدان‌پناه رحمته‌الله است، چنین دغدغه‌ای را در نظر داشته و دنبال کرده است. استاد محترم با تسلطی درخور به متون دینی و نیز تراث عرفانی، با تمرکز بر دو زیارت از زیارات ناب شیعی، در عین تبیین جنبه‌های معرفتی این دو زیارت، شیوه تعامل و بهره‌گیری سلوکی از آن را نیز نمایان ساخته‌اند.

امید است این اثر بتواند سرآغازی باشد در تبیین معارف انبوه و شگرف موجود در تراث دعایی و مزارات شیعه و نیز راهکاری نو و امروزی برای سلوک همگانی در عرصه اجتماع.

مؤسسه آموزشی پژوهشی نفحات از استاد محترم و نیز از همه عزیزانی که در به ثمر رسیدن این اثر نقش داشتند، صمیمانه تشکر می‌کند.

مهدی صداقت

معاون پژوهش مؤسسه آموزشی پژوهشی نفحات

فهرست اجمالی

۱۷	مقدمه مؤلف
۲۱	پیشگفتار
۳۵	شرحی مختصر بر زیارت امین الله
۱۷۵	شرحی مختصر بر زیارت اباعبدالله علیه السلام
۲۴۱	کتاب نامه
۲۴۹	چکیده

فهرست تفصیلی

۱۳	— مقدمه مؤلف
۱۷	— پیشگفتار
۱۷	— توصیه‌هایی دربارهٔ سلوک همگانی
۱۸	— الف. چند دستور سلوکی همگانی
۱۸	— ۱. ذکر عملی
۲۶	— ۲. شنیدن مدام معارف دینی
۲۷	— ۳. اعمال معنوی روزانه
۲۹	— ب. سه نکته دربارهٔ کارهای سلوکی
۲۹	— ۱. ضرورت مداومت
۳۱	— ۲. شرایط انجام اعمال روحی-معنوی
۳۲	— ۳. همراهی کار سلوکی با ولایت اهل بیت علیهم‌السلام
۳۳	— شرحی مختصر بر زیارت امین‌الله
۳۵	— مقدمه: نکاتی دربارهٔ زیارت امین‌الله
۳۵	— ۱. زیارت امین‌الله؛ زیارتی جامع

۳۵	۲. مداومت بر خواندن زیارت امین‌الله و آثار آن
۳۶	۳. ثواب و ثمره خواندن زیارت امین‌الله
۳۷	۴. بررسی سندی زیارت امین‌الله
۳۷	۵. بخش‌های زیارت امین‌الله
۳۹	متن زیارت امین‌الله
۴۱	بخش اول: پیوند با حجت خدا
۴۳	بند یکم، امین خدا روی زمین
۴۷	بند دوم، حجت خداوند بر بندگان
۵۱	بند سوم، امیرالمؤمنین علیه السلام
۵۲	بند چهارم، مجاهدت کامل در راه خدا
۵۵	بند پنجم، دعوت به جوار الهی
۵۶	بند ششم، دارای حجت‌های آشکار
۵۹	بخش دوم: دعا با عطر سلوک
۶۳	بند هفتم، اطمینان به قدر الهی
۶۹	بند هشتم، خشنودی به قضای الهی
۷۳	بند نهم، اشتیاق به ذکر و دعا
۷۶	راه ایجاد ولع به ذکر و دعا
۸۰	تفاوت ذکر و دعا
۸۱	بند دهم، محبت اولیای برگزیده خداوند
۸۲	معانی «ولی»
۸۳	معنای «صفوه»
۸۴	چرایی عشق ورزیدن به اولیای الهی
۸۷	بند یازدهم، محبوب در زمین و آسمان
۸۹	بند دوازدهم، صبر بر بلا

۸۹	انواع صبر
۹۱	بند سیزدهم، شکر نعمت های نیکو
۹۲	بند چهاردهم، یادآوری نعمت های کامل
۹۴	بند پانزدهم، اشتیاق به ملاقات خدا
۱۰۰	بند شانزدهم، تقوا؛ توشه آخرت
۱۰۰	معنای تقوا
۱۰۱	راه ایجاد تقوا
۱۰۲	اهمیت تقوا نزد اهل معرفت
۱۰۴	ساختن جایگاه اخروی با اعمال دنیایی
۱۰۵	بند هفدهم، پیروی از سنت های دوستان خدا
۱۰۶	بند هجدهم، دوری از اخلاق دشمنان خدا
۱۰۸	بند نوزدهم، روی گردانی از دنیا
۱۱۱	بخش سوم: مناجات عاشقانه با خداوند
۱۱۴	بند بیستم، اخبارات دل ها به سوی خدا
۱۱۶	بند بیست و یکم، راه های گشوده به سوی خدا
۱۱۷	بند بیست و دوم، آشکاری نشانه های مسیر
۱۱۹	بند بیست و سوم، هراسناکی عارفان
۱۲۲	بند بیست و چهارم، صعود صداها ی دعاگویان
۱۲۳	بند بیست و پنجم، درهای باز اجابت
۱۲۴	بند بیست و ششم، دعا های مستجاب
۱۲۶	بند بیست و هفتم، توبه مقبول
۱۲۸	بند بیست و هشتم، اشک مرحوم
۱۳۰	بند بیست و نهم، فریاد رس دادجویان
۱۳۲	بند سی ام، یاری های مهیا

۱۳۳	بند سی و یکم، وعده های وفا شده
۱۳۷	بند سی و دوم، لغزش های چشم پوشی شده
۱۳۸	بند سی و سوم، اعمال محفوظ
۱۴۰	بند سی و چهارم، روزی های فرود آینه
۱۴۲	بند سی و پنجم، احسان های افزوده
۱۴۳	بند سی و ششم، گناهان آمرزیده
۱۴۷	بند سی و هفتم، حاجت های برآورده شده
۱۴۸	بند سی و هشتم، جایزه های فراوان
۱۴۹	بند سی و نهم، عطایای پی در پی
۱۵۰	بند چهل، سفره های آماده و آبشخورهای لبریز
۱۵۳	خاتمه: تتمیم سه بخش پیشین
۱۵۸	تتمه زیارت مطابق نقل کتاب کامل الزیارات
۱۵۹	تنبه‌ی بر شیوه خواندن این زیارت
۱۶۱	شرحی مختصر بر زیارت اباعبدالله علیه السلام
۱۶۳	مقدمه
۱۶۴	نکاتی درباره زیارت مطلقه دوم سیدالشهدا علیه السلام
۱۶۴	۱. برنامه روزانه زیارت خوانی
۱۶۵	۲. مراد از مطلق بودن این زیارت
۱۶۶	تعدد مطلوب در مستحبات
۱۶۹	۳. بررسی سندی زیارت مطلقه دوم
۱۷۱	۴. بخش های این زیارت
۱۷۳	متن زیارت مطلقه دوم سیدالشهدا علیه السلام
۱۷۵	بخش نخست: بر شمردن ویژگی های سیدالشهدا علیه السلام و ...
۱۷۷	درآمد

یک اصل در زیارت: سلام دادن در حکم تشرف به محضر معصوم	۱۷۸
بند اول، اوصاف سید الشهدا علیه السلام	۱۸۱
حجت خداوند	۱۸۱
شاهد بر خلق	۱۸۶
بند دوم، انتساب سید الشهدا علیه السلام	۱۸۷
بند سوم، شهادت به اقامه دین و مجاهد فی سبیل الله بودن حضرت	۱۸۹
شان اجتماعی مؤمنان	۱۹۰
بند چهارم، شهادت حضرت	۱۹۱
بند پنجم، سلام مجدد به حضرت	۱۹۲
بخش دوم: اقرار به گناه و درخواست شفاعت	۱۹۵
جایگاه و تأثیر قوه خیال در سلوک	۱۹۸
بند ششم، شهادت به برخورداری ولی خدا از بینه الهی	۱۹۹
بند هفتم، اقرار به گناهان	۱۹۹
بند هشتم، شفاعت جستن	۲۰۳
بخش سوم: نام بردن تمام امامان و شهادت به حجت الهی بودنشان	۲۰۵
بند نهم، شهادت به حجج الهی بودن امامان معصوم علیهم السلام	۲۰۷
بخش چهارم: تجدید عهد و میثاق با ابا عبد الله علیه السلام و...	۲۱۱
بند دهم، تجدید میثاق	۲۱۳
بند یازدهم، تقاضای گواهی امام به تجدید میثاق بنده، نزد خداوند	۲۱۳
جمع بندی	۲۱۵
خاتمه: نکاتی در باب شیوه اجرای زیارت مطلقه دوم سید الشهدا علیه السلام	۲۱۷
سه نکته در مورد شیوه اجرای این زیارت	۲۱۹
۱. قرائت هر روزه این زیارت	۲۱۹
۲. اختصاص زمانی با نشاط معنوی	۲۱۹

۲۲۰ | ۳. جبران پذیر بودن وقت اختصاصی

۲۲۱ تذکری لطیف در پایان

۲۲۱ دوارتباط مهم برای مؤمنان

۲۲۳ — کتاب نامه

۲۳۱ — چکیده

مقدمه مؤلف

حمد و سپاس خدایی را سزااست که در نهان‌خانه دل همه انسان‌ها، عشق جبلّی به خود را نهاد و راه سلوک به سمت خویش را برای همگان میسر ساخته است؛ و صلوات و درود بی پایان بر خاتم رسولان ﷺ که شریعت سهله سمحه را از سوی خدای سبحان برای عموم انسان‌ها به ارمغان آورد و نیز سلام و رحمت بی‌کران بر اهل بیت  که گرمی‌اش که دستگیر همه خلائق و سالکان برای نیل به کمال انسانی و الهی‌شان هستند.

اثر پیش‌رو بر اساس دغدغه‌ای شکل گرفته که سالیان متمادی در پی عطش و طلب به وجود آمده در جامعه و احساس نیاز عمومی به سلوک در ذهن حقیر نقش بسته بود. شرح ماجرا طولانی است؛ اما بیان مختصر مسئله این است که عرفان اسلامی برآمده از کتاب و سنت، دُرّ و گوهرهای فراوان و بسیار ذی‌قیمتی در خود دارد که می‌تواند همه سطوح از سالکان و همه مراتب انسان‌های تشنه را سیراب کند و حتی نهایت و غایت قصوای

طریق الی‌الله را باید تنها در این میراث جست‌وجو کرد. میراث عرفان اسلامی بسیاری از حقایق طریقت و حقیقت را با عمق و تفصیل، مطرح کرده است که در نوع خود بی‌نظیر است و حتی نکاتی را برای عموم مردم در طول تاریخ پیشنهاد داده و راه را برای آن‌ها باز کرده است.

امروزه در برهوت مادیت، ازسویی به برکت انقلاب اسلامی، شوق و عطش نسبت به معنویت، در عموم مردم و جوانان مشاهده می‌شود؛ ازسوی دیگر اشتغالات ضروری در صحنه جامعه (که نباید بر زمین بماند)، به همگان این امکان را نمی‌دهد که به‌طور اختصاصی و فنی به این امور بپردازند. و از سوی سوم، به دلیل فطرت معنوی در انسان، راه‌های سلوک همگانی برای عموم مردم در شریعت آمده است.

این جهات سه‌گانه، ضرورت پرداختن به مباحث عرفانی با رویکردی ساده‌تر و همگانی و تدوین دستورهای اجرashدنی برای همگان را به ما گوشزد می‌کند. البته همه این‌ها باید در حقایق عمیق و عمیق‌تر میراث موجود ریشه داشته باشد و درعین حال آسان‌سازی صورت گیرد؛ نه آنکه به بهانه آسان‌سازی، از عمق و حقایق عمیق دست برداریم و امور دیگر را که ریشه‌دار نیست، عرضه کنیم!

ازاین‌رو، حقیر چند سالی است برای تأمین این دغدغه، در حوزه علمیه قم مباحثی را تحت عنوان «عرفان در وادی عمل» شروع کرده است و در ایام تعطیلات حوزوی در شهر خود به شرح رسایی چند از محققان اسلامی (همچون لغت‌موران، نگاشته شیخ اشراق و نمط هشتم و نهم «اشارات» اثر بوعلی سینا و

اوصاف الاشراف به قلم خواجه نصیر طوسی) برای عموم مردم پرداخته است. این مباحث همگی درباره مسائل سلوکی است. در باب دستورات سلوکی قابل اجرا برای همگان، حقیر افزون بر طرح مباحث عرفان در وادی عمل، به شرح «زیارت امین الله» و «زیارت مطلقه دوم اباعبدالله (علیه السلام)» مبادرت ورزید. برای اینکه بتوان این مباحث را به همگان القا کرد و شیوه‌ای برای اجرای برنامه سلوکی باشد، در جلساتی چند به شرح مختصر آن پرداختیم و از طولانی و مفصل شدن شرح، دست کشیده شد. آنچه در این جلسات گفته شد، با زحمات فراوان فاضل ارجمند حضرت حجت الاسلام والمسلمین سید محمدحسین سعیدی حسینی به متن مکتوب مبدل شد و سپس حقیر دوباره مواردی را که برای متن مکتوب لازم بود، افزودم و بررسی اولیه قلم صورت گرفت. سپس از فاضل گران قدر جناب حجت الاسلام والمسلمین رضا درگاهی فرزند خواهرش گردید که این متن مکتوب را در نگارش و تدوین، بازرسی کنند. ایشان نیز بر حقیر منت نهادند و به شایستگی سبب ارتقای نگارش و تدوین شدند و با بازرسی نهایی، اثر پیش رو پدید آمد. از هر دو عزیز و سرور خود به خاطر زحماتی که متقبل شده‌اند، صمیمانه تشکر می‌کنم و عزت و سربلندی و توفیق ایشان را از خداوند سبحان خواهانم. از آنجا که معنویت آسمانی و حقیقی و ناب را باید در ادیان الهی تحریف نشده و نازل شده از سوی خداوند، به ویژه دین ختمی و امامان معصوم جانشین رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) جست‌وجو کرد، از این رو عنوان این اثر که مربوط به دستور سلوکی و معنویت ناب برآمده از بیانات امام سجاد و امام هادی (علیه السلام) است، «جرعه‌هایی

• جرعه‌هایی از زلال معنویت •

از زلال معنویت» قرار داده شد.

ناگفته نماند در پیشگفتار این اثر، به سه راه همگانی سلوکی اشاره شد و جایگاه اجرای برنامه «زیارت امین‌الله» و «زیارت مطلقه دوم اباعبدالله علیه السلام»، در آن بازگو شده است؛ از این رو در اینجا از بیان آن صرف نظر می‌کنیم.

لازم به ذکر است، پیش‌تر این اثر توسط دفتر نشر معارف چاپ شده بود و اینک، چاپ مجدد این اثر به مؤسسه آموزشی پژوهشی نفحات و انتشارات آل احمد علیه السلام تعلق گرفته است. لذا از مسئولان گران قدر مؤسسه و انتشارات یاد شده که امکان تجدید چاپ را فراهم آوردند، صمیمانه تشکر می‌کنم.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

سید یدالله یزدان‌پناه

۲۲ بهمن ۱۴۰۲